

ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKA A UDRŽITELNÝ ROZVOJ

Zimní semestr - akademický rok 2021/2022

Charakter předmětu: jednosemestrální povinně volitelný předmět

Garantující pracoviště: Katedra práva životního prostředí PF UK

Oborové zařazení: Právo životního prostředí

Garant předmětu: Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.

Přednášející: Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., JUDr. Karolina Žáková, PhD.

Rozsah, doba a místo výuky: přednáška vždy ve čtvrtek od 16,00 hodin, místnost č. 319

Zakončení: ústní zkouška

Jednotlivá témata přednášek:

- 1) Globální problémy životního prostředí - **14. 10. 2021** - JUDr. Žáková
- 2) Vznik a vývoj environmentální politiky, udržitelný rozvoj - **21. 10. 2021** - doc. Stejskal

Ve čtvrtek 28. 10. 2021 je státní svátek - výuka se nekoná !

- 3) Mezinárodní vztahy v environmentální politice - **4. 11. 2021** - doc. Stejskal
- 4) Strategie environmentální politiky v EU - **11. 11. 2021** - doc. Stejskal
- 5) Environmentální politika v ČR - **18. 11. 2021** - doc. Stejskal
- 6) Ochrana životního prostředí a lidská práva - **25.11.2021** - JUDr. Žáková
- 7) Environmentální migrace - **2.12.2021** - JUDr. Žáková
- 8) Aktéři environmentální politiky - **9. 12. 2021** - doc. Stejskal
- 9) Mezinárodní obchod a ochrana životního prostředí - **16.12.2021** - JUDr. Žáková

Obsah předmětu:

Povinně volitelný „Environmentální politika a udržitelný rozvoj“ je určen především studentům 2. a 3. ročníku, tedy 3. a 5. semestru Právnické fakulty UK v Praze. Pro tyto studenty práv má být tento výběrový předmět úvodem do problematiky ochrany životního prostředí a vhodnou přípravou pro studium předmětu společného základu Právo životního prostředí, a jej rozvíjejících výběrových a volitelných předmětů, které jsou vyučovány v 8. a 9. semestru.

Povinně volitelný „Environmentální politika a udržitelný rozvoj“ uvádí do aktuálních problémů životního prostředí, především klimatické změny, poškozování ozónové vrstvy Země, ohrožení biologické rozmanitosti, chemizace prostředí, odpady, hluk, atd. Všechny uvedené problémy se uvádějí do souvislosti s jejich globálními, regionálními a lokálními příčinami a důsledky, zejména s průmyslovým růstem, s růstem spotřeby a s růstem populace. Tyto věcné souvislosti jsou základem pro výklad vzniku specializovaného druhu politiky, kterým je environmentální politika. Ekologické problémy a jejich environmentální souvislosti přisuzují nové role tradičním aktérům politiky počínaje státem, přes politické strany až po občanské nevládní organizace, banky, podniky, vlastníky pozemků až po jednotlivce. Environmentální politika je založena na řadě nástrojů a metod, jako jsou právní a ekonomické nástroje, nástroje organizační, výchova a vzdělávání aj. Klíčový význam má role Evropské unie, která pravidelně k environmentální politice přijímá akční programy, aktuálně platný 7. Akční program pro životní prostředí. Vzhledem ke globální a přeshraniční povaze většiny ekologických problémů má zvláštní místo ve výkladu role OSN a mezinárodní vztahy na přelomu 20. a 21. století. Klíčové jsou celosvětové konference o životním prostředí a udržitelném rozvoji, pořádané periodicky OSN v letech 1972 - 2012. Speciálně je ve výběrovém předmětu soustředěna pozornost na aktuální témata a specifické otázky, jako jsou problematika ochrany lidských práv, environmentální migrace, obchodu ve vztahu k životnímu prostředí, využívání přírodních zdrojů, či udržitelný cestovní ruch, sport, turistika.

Strategické dokumenty a další studijní materiály:

Sedmý Akční program životního prostředí, Evropská komise, 2013-2020

<http://ec.europa.eu/environment/pubs/pdf/factsheets/7eap/cs.pdf>

Návrh 8. Akčního programu životního prostředí EU 2030

<https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2021/03/17/8th-environment-action-programme-member-states-ready-to-start-negotiations-with-parliament/>

Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem na rok 2050

http://www.env.cz/cz/statni_politika_zivotního_prostředí

Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR

https://www.mzp.cz/cz/zmena_klimatu_adaptacni_strategie

Národní program snižování emisí v ČR

https://www.mzp.cz/cz/strategicke_dokumenty#narodni_program

Státní program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty a environmentálního poradenství na léta 2016-2025

http://www.env.cz/cz/environmentalni_vzdelavani_poradenstvi

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR 2030

<https://www.cr2030.cz/strategie/>

Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/eu-biodiversity-strategy-2030_cs

Literatura (doporučená)

Konference OSN o životním prostředí a rozvoji. Dokumenty a komentáře, Management Press, Praha 1993.

Konference o udržitelném rozvoji WSSD, Johannesburg 2002 – sborník dokumentů ze summitu, ČEU 2003.

Braňiš, M.: Úvod do ekologie a ochrany životního prostředí. 2. přepracované vydání. Informatorium Praha 1999.

Brundtlandová, G. H. (ed.): Naše společná budoucnost, Academia, Praha 1991.

Damohorský, M.: Právo životního prostředí. 3. vydání, C.H.Beck, Praha 2010.

Gore, A.: Země na misce vah, Argo, Praha 2000.

Kolářová, H.: Udržitelný rozvoj: hledání cest, které nekončí. COŽP UK Praha 2006.

Moldan, B.: Podmaněná planeta. 2. rozšířené vydání. Nakladatelství Karolinum. Praha 2015.

Moldan, B. Globální perspektiva životního prostředí. Karolinum: Praha 2020.

Nováček, P. Udržitelný rozvoj, Univerzita Palackého, Olomouc 2010

Stejskal, V.: Úvod do právní úpravy ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost. Linde Praha 2006.

Tichá, T. a kol.: Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí. ABF Praha 2004.

Zkouškové okruhy

1. Environmentální problémy, příčiny, globální problémy životního prostředí, související globální problémy lidstva.
2. Změna klimatu jako globální problém – příčiny, důsledky a souvislosti
3. Pojem environmentální politika, vznik a vývoj environmentální politiky na mezinárodní úrovni.
4. Cyklus environmentální politiky (fáze).
5. Udržitelný rozvoj (pojem, obsah, odraz v pramenech environmentální politiky).
6. Základní zásady environmentální politiky.
7. Mezinárodní obchod a ochrana životního prostředí.
8. Světová obchodní organizace a ochrana životního prostředí.

9. Celosvětové konference OSN o životním prostředí a udržitelném rozvoji (Stockholm, Rio de Janeiro, Summit Millenium, Johannesburg, Rio+20)
10. Vývoj mezinárodních vztahů v oblasti ochrany životního prostředí
11. Významné mezinárodní vládní a nevládní organizace a osoby z oblasti ochrany životního prostředí
12. Aktéři environmentální politiky
13. Státní aktéři environmentální politiky, úloha politických stran v environmentální politice
14. Nestátní aktéři environmentální politiky
15. Vývoj environmentální politiky EU, akční programy životního prostředí
16. Environmentální politika EU v pramenech primárního práva EU, Green Deal
17. Environmentální politika ČR (vztah k EU, hlavní strategické dokumenty)
18. Prostředky environmentální politiky v ČR
19. Ochrana lidských práv ve vztahu k životnímu prostředí: individuální práva
20. Ochrana lidských práv ve vztahu k životnímu prostředí: skupinová práva domorodých národů
21. Environmentální migrace